

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL V., N. IR D. Z. IR AB „CITADELE“ BANKO GINČO NAGRINĖJIMO**

2016 m. gegužės 18 d. Nr. 242-172

Vilnius

Lietuvos bankas gavo V. Z., N. Z. ir D. Z. (toliau – pareiškėjai) prašymą nagrinėti vartojimo ginčą dėl AB „Citadele“ banko (toliau – bankas) veiksmų, kuriais galėjo būti pažeistos pareiškėjų teisės. Prašyme ginčijamas banko veiksmų, atsisakant pareiškėjų siūlomomis sąlygomis keisti kreditavimo sutartį, pagrįstumas.

N u s t a t y t a:

2007 m. liepos 4 d. tarp pareiškėjų ir banko buvo sudaryta būsto kreditavimo sutartis Nr. (*duomenys neskelbtini*) (toliau – Sutartis), kurios pagrindu kredito gavėjams buvo suteiktas 400 000 Lt būsto kreditas ir nustatyta 1 proc. marža.

2009 m. pareiškėjai kreipėsi į banką su prašymu pakeisti suteikto būsto kredito valiutą iš litų į eurus. Bankas, įvertinęs pareiškėjų skolinimosi istoriją, Sutarties sąlygų vykdymą, kredito užtikrinimo priemonių vertę bei likvidumą ir kitus kriterijus, priėmė sprendimą pakeisti valiutą ir nustatyti 4,5 proc. maržą. 2009 m. liepos 16 d. pareiškėjai su banku sudarė Susitarimą Nr. (*duomenys neskelbtini*) (toliau – Susitarimas) dėl pirmiau minėtų kreditavimo sutarties sąlygų pakeitimo.

2015 m. gegužės 18 d. pareiškėjai vėl kreipėsi į banką su prašymu pakeisti Sutarties sąlygas, tačiau bankas atsisakė sumažinti Sutartyje nustatytą maržą pareiškėjų siūlomomis sąlygomis.

2015 m. liepos 27 d. pareiškėjai pakartotinai kreipėsi į banką, prašydami pakeisti Sutartyje nustatytą palūkanų rūšį iš kintamųjų į fiksuotąsias, tačiau bankas, nurodęs, kad pagal pareiškėjų kreipimosi metu galiojančius banko nustatytus paslaugų įkainius ir tvarką fiksuotosios palūkanos nėra taikomos, atsisakė keisti Sutartį.

Pareiškėjai, kreipdamiesi į Lietuvos banką dėl ginčo nagrinėjimo, nurodė, kad pagal Sutartį kintamųjų palūkanų normos dalis keičiasi kas šešis mėnesius: sausio 16 d. ir liepos 16 d. Metinė palūkanų norma laikotarpiu nuo 2015 m. sausio 16 d. iki 2015 m. liepos 16 d. sudaro 4,63 proc. (4,5 proc. marža ir kintamoji palūkanų dalis). Pareiškėjai kreipėsi į banką su prašymu sumažinti Sutartyje nustatytą maržą ir kintamųjų palūkanų dalį, siekdami sumažinti jiems tenkančią bendrą palūkanų našta. Pareiškėjai atkreipė dėmesį į tai, kad rinkoje vyrauja daug mažesnė, negu jų su banku sudarytoje Sutartyje nustatyta, t. y. nuo 1,5 iki 5 proc., bankų siūloma marža.

Bankas atsiliepime į pareiškėjų prašymą paaiškino, kad jo taikoma marža priklauso ne tik nuo ilgalaikio ir sėkmingo bendradarbiavimo su klientais, bet ir nuo konkrečios banko kreditavimo strategijos, banko sąnaudų, pinigų kainos, kredito sumos bei kredito užtikrinimo priemonių vertės santykio ir kitų kriterijų, todėl, nustatydamas maržą, bankas negali vadovautis kitų rinkos dalyvių ir pareiškėjų siūlomomis sąlygomis. Bankas atkreipė dėmesį į tai, kad Sutartis ir jos pakeitimai tarp banko ir pareiškėjų buvo sudaryti laisva valia. Kiekviena Sutarties šalis niekieno neverčiama prisiėmė iš Sutarties kylančias teises ir pareigas. Banko teigimu, pareiškėjai, sudarydami Susitarimą dėl kredito valiutos keitimo, siekė sumažinti jiems tuo metu taikomas

palūkanas. Kita vertus, pareiškėjai sutiko su banko taikomomis palūkanomis teikiamais kreditams eurais ir iš to kylančiomis pasekmėmis, t. y., kad iki Sutarties pasibaigimo pareiškėjams bus taikoma 4,5 proc. marža, todėl tenkinti pareiškėjų reikalavimą dėl Sutarties keitimo pareiškėjų pageidaujamosiomis sąlygomis bankas neturi pagrindo. Bankas papildomai nurodė, kad palankiai vertintų pareiškėjų apsisprendimą kreditą refinansuoti kitame banke geresnėmis sąlygomis.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23, 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Išnagrinėjus pateiktus dokumentus bei šalių paaiškinimus, darytina išvada, kad šalių ginčas iš esmės kyla dėl tarp ginčo šalių sudarytos Sutarties pakeitimo sąlygų, t. y. banko atsisakymo taikyti pareiškėjams palankesnes kreditavimo sąlygas pagrįstumo.

Pažymėtina, kad pareiškėjai su banku sudarė kreditavimo sutartį, kuria bankas įsipareigojo pareiškėjams suteikti 400 000 Lt kreditą, o pareiškėjai įsipareigojo minėtą kreditą gražinti su banku susitarta ir kreditavimo sutartyje nustatyta tvarka. Susitarimu pakeisti kreditavimo sutartį buvo patvirtinta, kad bendra bankui negražinta kredito suma yra 114 785,49 Eur, visai kredito sumai nustatoma 4,5 proc. dydžio marža, palūkanų rūšis – kintamosios, kintama palūkanų dalis – LIBOR EUR.

Vertinant pareiškėjų banko atžvilgiu keliamą reikalavimą pakeisti Sutartį pagal jų pasiūlytas sąlygas, pažymėtina, kad, pagal Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – Civilinis kodeksas) 6.156 straipsnio 1 dalį, šalis, vadovaudamasi sutarties laisvės principu, gali laisvai sudaryti sutartis ir savo nuožiūra nustatyti tarpusavio teises ir pareigas, jei tai neprieštaruoja įstatymams. Sutarties laisvės principas reiškia civilinių teisinių santykių subjektų teisę laisvai spręsti, sudaryti konkrečią sutartį ar jos nesudaryti, pasirinkti, su kuo sudaryti sutartį, be to, savarankiškai spręsti dėl sutarties turinio (sutarties sąlygų ir jų pakeitimo) bei formos, išskyrus atvejus, kai tam tikras sutarties sąlygas (jų turinį) nustato imperatyviosios teisės normos arba tam tikrų sąlygų reikalauja viešoji tvarka, sąžiningumo, protingumo, teisingumo principai, gera moralė. Vadovaujantis sutarties laisvės principu bei Civilinio kodekso 6.223 straipsnio 1 dalimi, numatančia, jog sutartis gali būti pakeista šalių susitarimu, darytina išvada, kad tie sutartinių santykių aspektai, kurie nėra reglamentuoti imperatyviųjų teisės normų, gali būti aptarti tik laisvu šalių susitarimu, įtraukiant arba pakeičiant atitinkamas sąlygas tarp šalių sudaromoje sutartyje. Kai šalis savo susitarimu (gera valia) nesusitaria dėl sudarytos sutarties pakeitimo, suinteresuota sutarties pakeitimu šalis turi teisę, jos manymu, ginčijamos sutarties sąlygų pažeidžiamas savo teises ginti teisme pateikdama ieškinį ir prašyti teismo pakeisti atitinkamas sutarties sąlygas, kad būtų atkurta šalių sutartinė prievolių pusiausvyra (Civilinio kodekso 6.204 straipsnio 3 dalis, 6.223 straipsnio 2 dalies 2 punktas).

Tarp pareiškėjų ir banko sudarytos Sutarties 9.1.1 papunktyje nurodyta, kad kiekvienas kredito gavėjas patvirtina, kad susipažino su Sutarties sąlygomis prieš pasirašydamas Sutartį, Sutarties sąlygos su juo buvo aptartos individualiai, jis su Sutarties sąlygomis sutinka ir jas suprato. Be to, pagal tarp ginčo šalių sudarytos Sutarties bendrosios dalies 12.1 papunktį, Sutarties sąlygos gali būti keičiamos arba papildomos tik šalims raštu susitarus.

Vadovaujantis tuo, kas išdėstyta, konstatuotina, kad ginčo šalių sudarytos kreditavimo sutarties pakeitimas įmanomas tik laikantis kreditavimo sutartyje nustatytos tvarkos, t. y. abiem šalims raštiškai susitarus. Pažymėtina, kad tiek bankas, tiek pareiškėjai, kaip kreditavimo

sutarties šalys, kreditavimo sutarties galiojimo metu gali teikti vieni kitiems prašymus pakeisti šalių susitarimą sudarančias kreditavimo sutarties sąlygas, o tokį prašymą gavusi kita kreditavimo sutarties šalis gali sutikti patenkinti prašymą atitinkamai pakeisti kreditavimo sutartį arba ne, taip pat nurodyti tokio kreditavimo sutarties pakeitimo sąlygas, tačiau bet koks kreditavimo sutarties pakeitimas galimas tik suderinus abiejų šios sutarties šalių valią. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad pareiškėjų banko atžvilgiu keliamas reikalavimas pakeisti kreditavimo sutartį pagal pareiškėjų prašomas sąlygas, abiem šalims dėl to nesutarus gera valia, yra nepagrįstas, todėl atmestinas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu bei šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjų V., N. ir D. Z. reikalavimą.

Direktorius

Vilius Šapoka